

Національний університет
водного господарства та
природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Кафедра екології, технології захисту навколишнього середовища
та лісового господарства

05-02-142

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до самостійної роботи з навчальної дисципліни

«Вища освіта та Болонський процес»
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за
спеціальністю 101 «Екологія» та 183 «Технології захисту
навколишнього середовища» денної та заочної форм навчання

Рекомендовано
науково-методичною комісією зі
спеціальності 101 «Екологія»
Протокол № 7
від 30.01.2019 року

Рівне – 2019

Національний університет
та природокористування

Методичні вказівки для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Вища освіта та Болонський процес» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 101 «Екологія» та 183 «Технології захисту навколишнього середовища» денної та заочної форм навчання / Клименко М. О., Прищепя А. М., Гурський А. Й., Турчина К. П., Буднік З. М. – Рівне : НУВГП, 2019. – 12 с.

Укладачі: Клименко М. О., д.с.-г.н., завідувач кафедри екології, технології захисту навколишнього середовища та лісового господарства; Гурський А. Й., к. мед.н, доцент кафедри екології, технології захисту навколишнього середовища та лісового господарства; Турчина К.П., к. с.-г.н, доцент кафедри екології, технології захисту навколишнього середовища та лісового господарства; Буднік З. М., асистент кафедри екології, технології захисту навколишнього середовища та лісового господарства.

Відповідальний за випуск – Клименко М. О., д.с.-г.н., професор, завідувач кафедри екології, технології захисту навколишнього середовища та лісового господарства.

ЗМІСТ

Вступ	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета і завдання дисципліни	4
3. Підготовка реферату	5
4. Самостійна робота студентів	6
5. Оформлення звіту про самостійну роботу	7
6. Питання гарантованого рівня знань	8
7. Методи контролю	9
8. Розподіл балів	10
9. Рекомендована література	11

© Клименко М. О., Гурський А. Й.,
Турчина К. П., Буднік З. М., 2019
© НУВГП, 2019

ВСТУП

Прагнення до європейської інтеграції суттєво впливає на всі сфери життєдіяльності Української держави, включаючи і вищу освіту. Наразі Україна чітко окреслила орієнтири на входження в освітній та науковий простір Європи, активно здійснює модернізацію освітньої системи у контексті вимог Болонських угод, наполегливо працює над приєднанням до Болонського процесу.

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Вища освіта та Болонський процес» складена відповідно до освітньо-професійної програми здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальностей 101 «Екологія» та 183 «Технології захисту навколишнього середовища».

Предметом вивчення дисципліни є організація і функціонування системи вищої освіти в Україні. Дисципліна детально знайомить студентів з системою вищої освіти в Україні, її організацією, системою управління та нормативною документацією.

Вивчення дисципліни «Вища освіта та Болонський процес» дозволить здобувачам вищої освіти другого (магістерського) рівня можливість отримати поглиблені знання в галузі вищої освіти в Україні.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Вища освіта та Болонський процес» є складовою частиною циклу фундаментальних дисциплін для підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» та 183 «Технології захисту навколишнього середовища». Вивчення курсу передбачає наявність систематичних та ґрунтових знань із суміжних курсів - «Психологія та педагогіка вищої школи», «Охорона праці в галузі», «Екологічна безпека регіону» та ін., а також цілеспрямованої роботи над вивченням спеціальної літератури, активної роботи на лекціях, практичних заняттях, самостійної роботи та виконання індивідуального завдання. Вимоги до знань та умінь визначаються галузевими стандартами вищої освіти України.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни			
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання		
Кількість кредитів – 3,0	Галузь знань 10 «Природничі науки» 18 «Виробництво та технології» Спеціальність 101 «Екологія» 183 «Технології захисту навколишнього середовища» Рівень вищої освіти: магістр	Нормативна			
Модулів - 1		Рік підготовки			
Змістових модулів – 2		2		2	
		Семестр		3	
Загальна кількість годин – 90,0		Лекції		18	
		Практичні		2	
Тижневих годин для денної форми навчання:		12		8	
		Самостійна робота		60	
Аудиторних – 2,0		Вид контролю		80	
СРС – 4,0		залік			

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 33% до 67%

для заочної форми навчання – 10% до 90%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Вища освіта та Болонський процес» є формування у здобувачів вищої освіти знань щодо програм розвитку вищої освіти України на основі запровадження Болонського процесу.

Завдання дисципліни полягає у наданні здобувачам вищої освіти знань про сучасний стан вищої освіти в Україні та країн Європи, ознайомити їх з цілями та завданнями, а також з основними напрямками реформування освіти в контексті Болонського процесу,

розглянути основні напрями впровадження Болонського процесу в Україні, вивчити вимоги Болонського процесу та оцінити можливості їх реалізації в Україні, ознайомити здобувачів вищої освіти з нормами кредитно-модульної системи ECTS, можливості мобільності викладачів та студентів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати: історію Болонського процесу; основні етапи розвитку та сучасний стан вищої освіти в Україні; мету, завдання та головні напрями реформування вищої освіти в рамках Болонського процесу; вимоги та норми Болонського процесу щодо вищої освіти; рівні впровадження вимог Болонського процесу; особливості реформування вищої освіти в Україні та інших країнах; основи кредитно-модульної системи ECTS та шляхи її впровадження в Україні, міжнародні інтеграційні заходи та програми в рамках Болонського процесу, основні нормативно-правові документи в галузі вищої освіти.

вміти: визначати переваги та недоліки кредитно-модульної системи, орієнтуватися в вимогах та нормах Болонського процесу, готувати документацію, необхідну для провадження кредитно-модульну систему, що забезпечує реалізацію вимог Болонського процесу; комплектувати пакет документів щодо організації навчання або роботи в закордонних ЗВО за програмами Болонського процесу; користуватися системою оцінки знань ECTS; застосовувати кредитно-модульну систему ECTS при плануванні навчальних курсів на навчального навантаження.

Підготовка реферату

Одним із видів самостійної роботи в процесі навчання дисципліни «Вища освіта та Болонський процес» є підготовка реферату. Здобувач вищої освіти обирає тему реферату із запропонованих.

Теми рефератів

1. Історія ступеневої освіти
2. Національна доктрина розвитку освіти
3. Сучасний стан вищої освіти в країнах Європи
4. Стан реалізації ступеневої освіти в Україні
5. Стратегічні та тактичні аспекти реформування вищої освіти.

6. Головні напрями та засоби реформування вищої освіти в контексті Болонського процесу
7. Стратегія і її роль в реформуванні вищої освіти
8. Особливості навчання у вищій школі
9. Запровадження вимог Болонського процесу в системі вищої освіти України.
10. Кредитно-модульна система ECTS та її роль у Болонському процесі.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

№ з/п	Назва теми
1	Вища освіта як наукове поняття. Освіта як цінність, система, процес і результат
2	Місце вищої освіти у соціокультурному середовищі і її функції.
3	Вища освіта як складова світового освітнього простору.
4	Освіта як цінність особиста, суспільна і державна. Досвід лобіювання освітніх пріоритетів.
5	Системна характеристика вищої освіти – типові якості. Метастабільні структури системи.
6	Вища освіта як складова освітнього простору – взаємозв'язки вертикально-горизонтальних структур освітніх систем.
7	Класифікація ознак формальної, неформальної і поза формальної освіти. Види вищої освіти. Триступенева модель вищої освіти.
8	Особливості системних змін у європейському та світовому освітньому просторі на початок ХХІ століття.
9	Роль системних і позасистемних факторів у розвитку вищої освіти.
10	Вплив позасистемних факторів у розвитку освіти у цілому і вищої освіти зокрема.
11	Спільні (типові) ознаки сучасних систем освіти економічно розвинутих країн та країн найближчого зарубіжжя.
12	Традиційна парадигма університетської освіти.
13	Нова освітня парадигма університетів.
14	Перші навчальні заклади освіти вищого рівня. Фактори, що обумовили виникнення.
15	Перші європейські університети – структура, особливості

	організації та управління.
16	Парадигма університету середньовіччя.
17	Найбільші університети Європи другої половини XIX століття. Класичні і неklasичні університети.
18	Структура, та характерні особливості вищої освіти на кінець 80-тих років XX століття.
19	Чинники розвитку вищої школи в Україні XVI столітті. Вищі школи і їх соціокультурна функція.
20	Діяльність єзуїтських колегіумів на території України. Соціокультурна функція.
21	Острожський колегіум. Братські школи підвищеного типу
22	Києво-Могилянська академія – її діяльність як культурно-освітнього центру.
23	Діяльність колегіумів в Україні у XVII-XVIII століттях.
24	Львівський університет у XVII-XIX століттях
25	Харківський та Київський університети та навчальні округи у першій половині XIX століття.
26	Вища освіта України у першій половині XX століття.
27	Вища освіта України у другій половині XX століття. Роль вищих навчальних закладів у розвитку спільного соціокультурного простору.
28	Позасистемні економічні і політичні чинники розвитку спільного європейського простору вищої освіти у кінці XX століття.
29	Позасистемні соціальні чинники розвитку спільного європейського простору вищої освіти у кінці XX століття
30	Внутрішньо системні об'єктивні суб'єктивні чинники розвитку спільного європейського простору вищої освіти у кінці XX століття
Всього	

Оформлення звіту про самостійну роботу

Відповідно до освітньої програми та навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти із дисципліни «Вища освіта та Болонський процес» самостійна робота є невід'ємною складовою навчального процесу, під час виконання, якого студент має виявити знання теоретичних положень та набуті практичні навички та скласти письмовий зміст.

Загальний обсяг змісту становить 0,25 стор. на 1 год. самостійної роботи. Звіт включає вступ, план, основну частину, висновки, список використаної літератури та додатки.

Звіт оформлюється на папері стандартного розміру формату А4 (210×297). Поля верхнє, лівє, нижнє – 20мм, правє – 10 мм. Текст набирати через 1,5 інтервал, кеглем 14, шрифт Times New Roman. Звіт може бути представленим у вигляді конспекту.

Захист звіту про самостійну роботу відбувається у терміни, спільно обумовлені викладачем і студентом.

Питання гарантованого рівня знань

1. Що таке кредитно-модульна система організації навчального процесу та для чого вона застосовується?
2. Яке призначення індивідуального навчального плану студента?
3. Спробуйте розділити на модулі та змістові модулі одну зі своїх навчальних дисциплін за вибором.
4. Що таке Болонська система, які основні етапи її формування?
5. Які основні цілі та принципи формування загальноєвропейського простору вищої освіти?
6. Як адаптується освіта України до вимог сучасного ринку праці та освіти?
7. Як оцінюють навчальні досягнення студентів у системах ECTS, ECTS, модульно-рейтинговій системі?
8. Яке призначення різних систем оцінювання?
9. У чому їх переваги та недоліки? Яка система оцінювання знань здається вам найдосконалішою?
10. За якою системою здійснюється оцінювання в НУВГП? Відповідь обґрунтуйте.
11. Як змінюються навчальні плани та терміни їх реалізації в умовах ECTS?
12. Яке призначення індивідуального плану студента?
13. Як формуються заліковий та змістовий кредити?
14. Яке призначення індивідуального плану студента?
15. Які обов'язкові розділи повинен містити індивідуальний план?
16. Як реалізується принцип освіти протягом усього життя за умови кредитування навчальних дисциплін?

Методи контролю

Поточний контроль знань здобувачів вищої освіти проводиться у вигляді комп'ютерного тестування. Контрольні завдання за кожним модулем включають три рівні (I – питання з однією відповіддю; II – питання з декількома відповідями; III – питання з пропущеним словом).

Контроль самостійної роботи з тем і питань, які не розглядаються під час аудиторних занять здійснюється шляхом:

поточне тестування та опитування;

- підсумкове тестування з кожного змістового модуля;
- виконання та захист індивідуального навчально-дослідного завдання;
- підсумкове тестування (залік).

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінювання.

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів є:

- виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що містяться в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних роботах та консультаціях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

- 0 % - завдання не виконано;
- 40 % - завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного та розрахункового характеру;
- 60 % - завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або методиці;

80 % - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100 % - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Розподіл балів, які отримають студенти

Поточне тестування та самостійна робота									Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	100
10	10	10	10	10	12	12	13	13	
50					50				

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	Для екзамену, курсової роботи	Для заліка
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Добре	
74 – 81		
64 – 73	Зараховано	
60 – 63		
35 – 59	Незадовільно з можливістю повторного складання	Незараховано з можливістю повторного складання
0 – 34		

Методичне забезпечення

Методичні вказівки до виконання практичних робіт з навчальної дисципліни «Вища освіта та Болонський процес» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальностями 101 «Екологія» та 183 «Технології захисту навколишнього середовища» денної та заочної форм навчання. / М.О. Клименко, А.Й. Гурський, К.П. Турчина, З.М. Буднік. Рівне: НУВГП, 2018. 47 с. (05-02-136) Ресурс доступу: <http://ep3.nuwm.edu.ua/13263/>

Рекомендована література

Базова

1. Клименко М.О. Стратегія і її роль в реформуванні вищої освіти в Україні : навчальний посібник. Рівне : ТзОВ «Овід», 2005. 210 с.

2. Стратегія сталого розвитку : підручник / Боголюбов В.М., Клименко М.О. та ін. Херсон: «ОЛДІ-ПЛЮС», 2012. 446 с.
3. Вступ до фаху: підручник / М.О. Клименко, В.Г. Петрук, О.В. Мудрак, Р.В. Петрук, Л.В. Клименко, Н.В. Гнілуша. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 428 с.
4. Гончаров С.М., Мошинський В.С. Вища освіта України і Болонський процес : навч.-метод. посібник. Рівне : НУВГП, 2005. 142с

Додаткова:

1. Журавський В. С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні / відп. ред. А. Р. Мацюк. Київ : Ін Юре, 2003. 416 с.
2. Згуровський М. З. Болонський процес: Головні принципи та шляхи структурного реформування вищої освіти України. К., 2006.
3. Вища освіта в Україні : навч. посібник / Кремень В.Г. та ін.; за ред. В.Г. Кременя, С.М. Ніколаєнка. Київ : Знання, 2005. 327 с.
4. Найдюнов І. Вища освіта в Україні: європейський вибір, культурологічні парадагми. К. : Персонал, 2005. 1. С.80-84
5. Закон України «Про вищу освіту» від 17 січня 2002 р. № 2984-III / *Офіц. Вісник України*. 2002. № 8.
6. Петренко В. Л. Держаний стандарт вищої освіти у контексті Болонського процесу / Болонський процес в Україні. К., 2005. ч. II
7. Про затвердження Програми дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України на 2004-2005 році.: Наказ МОН від 23.01.2004; № 49 / *Освіта*. 2004. № 8
8. Сбруєва А. Болонський процес: пошуки шляхів підвищення конкурентоспроможності європейської вищої школи / *Шлях освіти*. 2002. № 1.

Інформаційні ресурси

1. Міністерство екології та природних ресурсів. URL: <http://menr.gov.ua/>
2. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>

3. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан Короленка, 6). URL: <http://www.lib.rv.ua/>
4. Рівненська централізована бібліотечна система (м. Рівне, вул. Київська, 44 URL: <http://cbs.rv.ua/>
5. Цифровий репозиторій ХНУГХ ім. А.Н. Бекетова. URL: <http://eprints.kname.edu.ua/>
6. Цифровий репозиторій Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. URL: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/568>
7. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75). URL: <http://nuwm.edu.ua/naukovabiblioteka>
http://nuwm.edu.ua/MySql/page_lib.php

Національний університет
водного господарства
та природокористування